

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

6.1 สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาทางกายภาพของพื้นที่ย่านตลาดพระโขนงและตลาดอ่อนนุช ทำให้เห็นความสำคัญของพื้นที่ซึ่งนอกจากจะเป็นย่านพาณิชย์กรรมที่มีมานานแล้วนั้น ในปัจจุบันพื้นที่ย่านตลาดพระโขนงและตลาดอ่อนนุชได้เปลี่ยนแปลงตัวเองมาเป็นพื้นที่เปลี่ยนถ่ายการสัญจรที่สำคัญของเมือง ซึ่งเกิดจากการที่ระบบขนส่งมวลชนขนาดใหญ่พาดผ่านเข้าสู่พื้นที่ โดยไม่มีการวางแผนการรองรับมาก่อน การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วที่เกิดขึ้นกับพื้นที่ก่อให้เกิดปัญหาต่อสภาพทางกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม แต่นอกเหนือจากนั้น การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วก็นำโอกาสในการพัฒนามาสู่พื้นที่

การพัฒนาพื้นที่ย่านตลาดพระโขนงและตลาดอ่อนนุชซึ่งมีปัจจัยของความเปลี่ยนแปลงด้านระบบคมนาคมขนส่งเข้ามาเกี่ยวข้องทำให้มุมมองของการพัฒนา แตกต่างจากการพัฒนาให้พื้นที่กลายเป็นสถานที่ที่ดี หากต้องเป็นจุดเปลี่ยนถ่ายการสัญจรที่ดีไปพร้อมๆกัน

การพัฒนาทางด้านความเป็นสถานที่ ของพื้นที่ย่านตลาดพระโขนงและตลาดอ่อนนุช เป็นการมุ่งฟื้นฟู ย่านการค้าให้กลับมามีชีวิตอีกครั้ง และสามารถต่อสู้ทางเศรษฐกิจกับพฤติกรรมของผู้จับจ่ายซื้อสินค้าที่เปลี่ยนไปในปัจจุบัน ซึ่งนิยมการซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้า หรือห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ การออกแบบชุมชนเมืองที่ดี จะช่วยให้เกิดการลงมาซื้อหาสินค้า และจับจ่าย ตามร้านค้า 2 ข้างทางของถนน กลับมาอีกครั้งซึ่งการดึงดูดคนให้กลับสู่พื้นดิน ก็จะก่อให้เกิดความคึกคัก กิจกรรมที่หลากหลายกับตัวเมือง และกิจกรรมที่หลากหลายก็จะก่อให้เกิดสภาพแวดล้อมของเมืองที่ดีขึ้นอีกทาง

ส่วนการพัฒนาด้านการเป็นจุดเปลี่ยนถ่ายการสัญจรที่ดี ของพื้นที่ย่านตลาดพระโขนงและตลาดอ่อนนุช ต้องยอมรับว่า การเข้ามาของระบบรถไฟฟ้า นอกจากจะนำปัญหาเข้าสู่พื้นที่ ยังนำโอกาสมาสู่พื้นที่ไปพร้อมกัน พื้นที่สามารถพัฒนาต่อไปได้จากระบบขนส่งที่พัฒนา และจำนวนผู้ใช้งานอันมีมากที่เข้ามาสู่พื้นที่ และในการพัฒนาเพื่อเชื่อมต่อพื้นที่เปลี่ยนถ่ายการสัญจรที่อยู่ภายในพื้นที่ศึกษา ก็จะทำให้ความสะดวกของผู้ใช้มีมากขึ้น การใช้รถยนต์ส่วนบุคคลก็จะน้อยลง และส่งผลให้สภาพแวดล้อมดีขึ้นตามมา เนื่องจากเป็นที่รู้กันดีว่าสภาพแวดล้อมในปัจจุบันถูกทำลายลงด้วยรถยนต์เป็นสาเหตุสำคัญ

แนวทางการศึกษาเพื่อพัฒนาพื้นที่ย่านตลาดพระโขนงและตลาดอ่อนนุช เริ่มจากการสำรวจ ตั้งข้อสังเกต จากนั้นก็ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างแนวความคิดในการพัฒนาพื้นที่ย่านตลาดพระโขนงและตลาดอ่อนนุช ซึ่งได้แนวความคิดออกมา 2 แนวทางดังนี้

แนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความเป็นสถานที่ (Place) ทั้งทางด้านการเป็นพื้นที่ชุมชนและด้านการเป็นพื้นที่ย่านพาณิชยกรรม สามารถจำแนกหัวข้อสำคัญในการที่จะเป็นสถานที่ที่ดีได้ดังนี้

- การเป็นสถานที่ที่ดีต้องมีการเข้าถึงพื้นที่อย่างสะดวก ประสิทธิภาพจากการสัญจรหลายประเภท
- การเป็นสถานที่ที่ดีต้องมีการใช้ประโยชน์ที่ดิน การใช้อาคารอาคารอย่างหลากหลายในพื้นที่บริเวณเดียวกัน
- การเป็นสถานที่ที่ดีต้องเป็นพื้นที่ที่พบความหลากหลายของกลุ่มคนหลายประเภท หลายช่วงเวลา หลายกิจกรรม
- การเป็นสถานที่ที่ดีต้องมีสภาพภูมิทัศน์อาคาร (สภาพ / รูปแบบ / ความสูง / ขนาด) ที่เหมาะสมกับประโยชน์ใช้สอย
- การเป็นสถานที่ที่ดีต้องมีจุดหมายที่น่าสนใจในแต่ละพื้นที่
- การเป็นสถานที่ที่ดีพื้นที่สาธารณะที่สำคัญของย่านต้องมีการกำหนดขอบเขตทางการรับรู้ที่ชัดเจน
- การเป็นสถานที่ที่ดีต้องมีพื้นที่สำหรับสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะเพื่อรองรับบริเวณต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของการสัญจร โครงข่ายการสัญจร การจราจร และการเปลี่ยนถ่ายการสัญจร ทำให้สามารถจำแนกหัวข้อสำคัญในการที่จะเป็นจุดเปลี่ยนถ่ายการสัญจรที่ดีได้ดังนี้

- จุดเปลี่ยนถ่ายการสัญจรที่ดีต้องประกอบไปด้วยประเภทของการสัญจรอย่างหลากหลาย
- จุดเปลี่ยนถ่ายการสัญจรที่ดีต้องมีโครงข่ายการสัญจรที่ครอบคลุมจุดหมายปลายทางอย่างหลากหลาย
- จุดเปลี่ยนถ่ายการสัญจรที่ดีต้องอยู่ในตำแหน่งที่เป็นจุดสังเกตหรือมองเห็นได้ง่ายจากหลายทิศทาง มีป้ายสัญลักษณ์ที่ชัดเจน
- จุดเปลี่ยนถ่ายการสัญจรที่ดีต้องมีพื้นที่เพียงพอสำหรับรองรับเส้นทางการสัญจรและพื้นที่เปลี่ยนการสัญจรอย่างมีประสิทธิภาพ มีความปลอดภัย (พื้นที่เพียงพอ – การสัญจรทุกประเภท สะดวก - การเชื่อมต่อการสัญจรทุกประเภทสะดวก)
- จุดเปลี่ยนถ่ายการสัญจรที่ดีต้องมีพื้นที่สำหรับสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะเพื่อรองรับบริเวณจุดเปลี่ยนการสัญจร
- จุดเปลี่ยนถ่ายการสัญจรที่ดีต้องมีอาคารที่เอื้อให้เกิดประโยชน์ใช้สอยอย่างหลากหลายอยู่ในบริเวณจุดเปลี่ยนการสัญจร

จากแนวความคิด เมื่อมารวมเข้ากับข้อมูลที่ได้จากการสำรวจพื้นที่ จึงทำให้ทราบได้ว่าต้องปรับปรุงและแก้ไขสิ่งใดในพื้นที่อีกบ้าง จากนั้นจึงประมวลผลทั้งหมด และสร้างออกมาเป็นแบบในการพัฒนาพื้นที่ อย่างที่ให้เห็นจากบทที่ผ่านมา

6.2 ข้อเสนอแนะแนวทางการนำไปปฏิบัติ

การดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้ขึ้นอยู่กับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน่วยงานท้องถิ่นของรัฐผู้ที่มีส่วนรับผิดชอบโดยตรงซึ่งพื้นที่ศึกษาตั้งอยู่ คือ สำนักงานเขตคลองเตย และสำนักงานเขตวัฒนา รวมถึงคนในพื้นที่ / เจ้าของธุรกิจ ที่จะต้องเห็นความสำคัญของปัญหา ก่อน จึงจะทำให้เกิดแรงผลักดันในการวางแผนและพัฒนาพื้นที่ต่อไป

ปัจจัยหลักที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ งบประมาณ และความร่วมมือของคนในชุมชน รวมถึงเจ้าของกิจการ เจ้าของที่ดิน ผู้ซึ่งมีส่วนได้ส่วนเสียในการปรับปรุงและพัฒนาพื้นที่ ซึ่งหน่วยงานของรัฐจะต้องเป็นผู้สนับสนุนและจัดหามาตรการในการรองรับปัญหาที่เกิดขึ้นในการเวนคืน หรือการจัดรูปที่ดินใหม่เพื่อก่อให้เกิดการดำเนินการตามแผนงานที่วางไว้ ซึ่งอาจเป็นการจัดหาที่อยู่ใหม่ให้แก่เจ้าของอาคารที่ถูกทำลาย หรือจ่ายค่าตอบแทนพื้นที่ ซึ่งทั้งนี้ต้องอาศัยกฎหมายในการบังคับใช้ โดยใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น กฎหมายผังเมือง พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร เทศบัญญัติกรุงเทพมหานคร พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ เป็นต้น เพื่อให้เกิดผลบังคับใช้ และสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้องโดยไม่ลิดรอนสิทธิของประชาชน ในขณะเดียวกัน ควรทำประชาวิจารณ์เพื่อรับฟังเสียงข้างมากของคนในพื้นที่ด้วย เพื่อให้เป็นที่ยอมรับหรือสอดคล้องกับความต้องการของคนในชุมชน ซึ่งจะทำให้มาตรการเหล่านั้นสามารถดำเนินการได้ตามวัตถุประสงค์ ในการดำเนินงานแนวทางพัฒนาพื้นที่ย่านตลาดพระโขนงและตลาดอ่อนนุช มีรายละเอียดดำเนินการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ดังนี้

งานปรับปรุงพื้นที่	ระยะเวลาในการดำเนินงาน (ปี)		ลักษณะการนำไปปฏิบัติ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	
	1-5	5-10		ภาครัฐ	ภาคเอกชน
	10ปีขึ้นไป				
1. งานปรับปรุงพื้นที่ย่าน					
- แผนงานปรับปรุงพื้นที่ย่านตลาดพระโขนง	●		- ความร่วมมือ - มาตรการควบคุม - แนวทางปฏิบัติ	- สำนักงานเขตพระโขนง - กรมที่ดิน - กรมการผังเมือง	- เจ้าของอาคารที่ถูกรื้อถอน - เจ้าของที่ดิน - เจ้าของกิจการ - ประชาชนทั่วไป
- แผนงานปรับปรุงพื้นที่ย่านตลาดอ่อนนุช		●	- ความร่วมมือ - มาตรการควบคุม - แนวทางปฏิบัติ	- สำนักงานเขตพระโขนง - กรมที่ดิน - กรมการผังเมือง	- เจ้าของอาคารที่ถูกรื้อถอน - เจ้าของที่ดิน - เจ้าของกิจการ - ประชาชนทั่วไป
- แผนงานการปรับปรุงย่านการค้าใหม่	●		- ความร่วมมือ - มาตรการควบคุม - แนวทางปฏิบัติ	- สำนักงานเขตวัฒนา - กรมที่ดิน - กรมการผังเมือง	- เจ้าของอาคารที่ถูกรื้อถอน - เจ้าของที่ดิน - ประชาชนทั่วไป
- แผนงานการปรับปรุงชุมชนภูมิจักร		●	- ความร่วมมือ - มาตรการควบคุม - แนวทางปฏิบัติ	- สำนักงานเขตวัฒนา - กรมที่ดิน - กรมการผังเมือง	- เจ้าของอาคารที่ถูกรื้อถอน - เจ้าของที่ดิน - ประชาชนทั่วไป
- แผนงานการปรับปรุงชุมชนตลาดพระโขนง		●	- ความร่วมมือ - มาตรการควบคุม - แนวทางปฏิบัติ	- สำนักงานเขตวัฒนา - กรมที่ดิน - กรมการผังเมือง	- เจ้าของอาคารที่ถูกรื้อถอน - เจ้าของที่ดิน - ประชาชนทั่วไป

ตารางที่ 6.1 รายละเอียดการประสานงานเกี่ยวกับหน่วยงานต่างๆในการปรับปรุงพื้นที่ (1)

(ที่มา : เขียนโดยผู้วิจัย, 2550)

งานปรับปรุงพื้นที่	ระยะเวลาในการดำเนินงาน (ปี)		ลักษณะการนำแผนไปปฏิบัติ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	
	1-5	5-10		ภาครัฐ	ภาคเอกชน
1. งานปรับปรุงพื้นที่ย่าน					
- แผนงานปรับปรุงพื้นที่ได้ทางด่วน และพื้นที่ริมน้ำ	●		- ความร่วมมือ - แนวทางปฏิบัติ	- สำนักงานเขตพระโขนง - สำนักงานเขตวัฒนา - การทางพิเศษฯ - กรมการผังเมือง	
2. งานปรับปรุงพื้นที่เปลี่ยนถ่ายการสัญจร					
- แผนงานการปรับปรุงพื้นที่เปลี่ยนถ่ายการสัญจรทั้ง 5 พื้นที่	●		- ความร่วมมือ - มาตรการควบคุม - แนวทางปฏิบัติ	- สำนักงานเขตวัฒนา - สำนักงานเขตพระโขนง - กรมการผังเมือง	- เจ้าของอาคารที่ถูกรื้อถอน - เจ้าของที่ดิน - ประชาชนทั่วไป

ตารางที่ 6.1 รายละเอียดการประสานงานเกี่ยวกับหน่วยงานต่างๆในการปรับปรุงพื้นที่ (2)
(ที่มา : เขียนโดยผู้วิจัย, 2550)

6.3 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาในครั้งนี้ เน้นในเรื่องของการพัฒนาพื้นที่ย่านตลาดพระโขนงและตลาดอ่อนนุช ในด้านของการเป็นสถานที่ที่ดี และการเป็นจุดเปลี่ยนถ่ายการสัญจรที่ดี ซึ่งในส่วนของกรออกแบบ ได้ออกแบบ เป็นผังโดยรวมซึ่งซึ่งกำหนด ขนาด ขอบเขต และการปิดล้อมของพื้นที่ว่าง มวลของอาคารโดยรวม และในแง่ของการใช้พื้นที่ กิจกรรม ผู้คน ซึ่งมีปัจจัยที่ส่งผลต่อความคลาดเคลื่อน เช่น วันหยุด วันเทศกาล ฤดูกาล และการเปลี่ยนแปลงของเมืองที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว เป็นต้น ทั้งนี้อาจทำให้ไม่สามารถเก็บ ข้อมูลได้อย่างครบถ้วนทุกประเด็นนัก อีกทั้งในการศึกษาครั้งนี้มีข้อจำกัดด้านเวลา ทำให้ผู้วิจัยไม่สามารถศึกษา

ข้อมูลในเชิงลึกได้อย่างครบถ้วน โดยกระบวนการศึกษาจะเน้นการใช้วิธีการสำรวจและลงพื้นที่ภาคสนามเป็นหลัก และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ผ่านแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในการกำหนดแนวทางการพัฒนาพื้นที่ ดังนั้น แนวทางการพัฒนาพื้นที่ย่านตลาดพระโขนงและตลาดอ่อนนุชที่เสนอมานั้น อาจเป็นการแก้ปัญหาภายในพื้นที่ได้ในระดับหนึ่ง ซึ่งในการนำไปใช้กับพื้นที่อื่น ๆ ต้องมีการวิเคราะห์เป็นกรณีไป ซึ่ง การเสนอแนวทางในครั้งนี้อาจไม่ใช่แนวทางที่ดีที่สุด แต่เป็นการยกตัวอย่างวิธีการในการพัฒนาพื้นที่โดยอาศัยปัจจัยในด้านต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อพื้นที่เท่านั้น

อย่างไรก็ตาม ข้อมูลที่ได้ทำการศึกษาอาจเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการพัฒนาพื้นที่บริเวณตลาดพระโขนง หรือตลาดอ่อนนุชต่อไป โดยเฉพาะ ข้อมูลและแนวทางในการพัฒนาพื้นที่ที่ถูกตัดผ่าน โดยระบบขนส่งมวลชนขนาดใหญ่อย่างรถไฟฟ้าซึ่งในปัจจุบัน พื้นที่ประเภทนี้ กำลังเพิ่มมากขึ้น ภายในพื้นที่เขตกรุงเทพมหานคร